

MHN § 62

Riktlinjer mellan djurhållning och bebyggelse

MHN 2016/1619

-SBF 2 juni

Au § 43

Miljö- och hälsoskyddsnämndens beslut

Miljö- och hälsoskyddsnämnden beslutar att godkänna förvaltningens förslag på riktlinjer för avstånd mellan djurhållning och bebyggelse. Dessa riktlinjer ersätter tidigare rekommendationer för avstånd mellan djurstallar och bostäder MHN § 99 dat 2006-05-17.

Riktlinjer

Vid nybyggnation av bostadshus (omfattar även känslig bebyggelse) och stallbyggnader, där konflikt befaras, bör följande riktlinjer tillämpas. De lokala förutsättningarna bör ges stort utrymme i bedömningen.

För beräkning av djurenheter se bilaga I

Anläggning med stor påverkan

- För anläggningar med fler än 50 djurenheter bör ett avstånd på ca 200 meter hållas mot stall och gödselanläggningar samt 100 meter till områden där djuren varaktigt vistas.
- Som anläggning med stor påverkan räknas också hållande av mer än 10 djurenheter av gris, höns och mink på grund av luktolägenhet. Ett avstånd på ca 300 meter bör hållas mot dessa anläggningar.

Anläggning med medelstor påverkan

- För anläggningar med 10 – 50 djurenheter bör ett avstånd på ca 75-200 meter hållas mot stall och gödselanläggningar samt 50 – 100 meter till område där djuren varaktigt vistas.

Anläggning med liten påverkan

Justerare:	Utdragsbestyrkande:
------------	---------------------

MHN § 62 forts

- Djurhållning med upp till 9 djurenheter (anläggningar av hobbykaraktär) bör ett avstånd på 50 - 75 meter hållas mot stall och gödselanläggningar samt 25 - 50 meter till område där djuren varaktigt vistas.

Närhet till åkermark

- Nya vattentäkter bör placeras minst 50 meter från åkermark. Bostadshus bör inte placeras i direkt anslutning till åkermark.

Lokala förutsättningar

- Karaktär på området såsom lantlig miljö eller villabebyggelse och närhet till känsliga miljöer som skolor, förskolor, äldreboenden eller liknande inrättningar.
- Verksamhetens omfattning och art såsom antalet djur, gödselhantering och behov av rasthagar/beteshagar.
- Förhärskande vindriktning, topografi samt mellanliggande bebyggelse eller vegetation.
- Bedömning av näringsverksamhetens grad och dess behov av framtida expansion samt den förväntade utvecklingen för bebyggelsen i området.

Bakgrund

Nuvarande ”Rekommendationer för avstånd mellan djurstallar och bostäder” är ett hjälpmedel som ska stödja handläggarna i bygglovsprocessen. Då kunskap och vägledande domar inom området har utvecklats har det under en tid funnits ett behov av att revidera dessa.

Skillnader från nuvarande rekommendationer är bl. a att förslaget lägger stor vikt på att de lokala förutsättningarna ligger som grund i bedömningen. Det är lämpligt i det enskilda ärendet att göra åtskillnad på områden inom sammanhållen bebyggelse, där föreslagna avstånd bör gälla, och områden på landsbygd där lokala förutsättningar ska ges större hänsyn. Ytterligare en skillnad är att avstånd ska tas mellan åker och vattentäkt, dels med risk för negativ påverkan på vattentäkten vid brukning av åker och dels för att inte riskera ytterligare restriktioner för näringsverksamhet. För ytterligare jämförelse se bilaga II.

Riktlinjer som föreslås har tagits fram med hänsyn till Gotland specifika förutsättningar. Gotland är ett lantbrukstätt län där de betydande produktionsgrenarna är nöt, lamm, gris, fjäderfä och hästhållning. Av Gotlands befolkning bor ca 41 % utanför tätorterna, vilket är betydligt mer än riksgenomsnittet. Gotlands sprickiga berggrund bidrar till att risken för föroreningar lättare tränger ner i grundvattnet.

Justerare:	Utdragsbestyrkande:
------------	---------------------

MHN § 62 fortsättning

Av de enskilda vattentäkterna är ca 40 % periodvis påverkade. Oftast handlar det om bakteriologiska problem, men även förhöjda halter av klorid, nitrit, nitrat och även rester av bekämpningsmedel har påvisats.

I PBL 2 kap ställs krav på att kommunerna ska beakta hälsorisker mot omgivningen från olika verksamheter samt undvika och förebygga olägenheter gentemot grannar i samband med planläggning. Ett ytterligare krav är att kommunen ska beakta både allmänna och enskilda intressen s.k. intresseavvägning. Miljöbalken aktualiseras främst genom 9 kap om Miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd.

Riktlinjerna tar hänsyn till olägenheter som lukt, allergi, buller, skadedjur och risken för påverkan på grundvattnet. Förslaget har granskats av sakkunnig i PBL.

Bedömning

Riktlinjerna utgår från Gotlands specifika förhållanden, för området ny kunskap och vägledande domar, vilka sammanfattas nedan.

Domar

Utifrån de domar som finns inom området är det nästintill omöjligt att fastslå bestämda avstånd mellan bostäder och djurhållning. Som exempel på variationen kan nämnas att bebyggelse har godkänts 20 – 30 meter från ladugård i vissa fall medan samma avstånds ansetts oacceptabelt i annat fall, i vilket framhävdes att byggnadens begränsningar på den närliggande verksamheten spelade in. Man kan också utläsa att det godtagbara avståndet mellan bostad och djurhållning varierar beroende på områdets karaktär, alltså är det en sammanhållen bebyggelse eller är området av lantlig karaktär. Vid lantlig karaktär bör djurhållning och jordbruksföretagande i högre grad vara acceptabel än i miljöer där dessa normalt inte förekommer.

Lukt

I en kunskapsöversikt från Länsstyrelsen i Blekinge län sägas det att vetenskapliga studier konstaterat att gris- och hönhållning anses lukta sämre än nötkreatur-, får- och hästhållning. Inom lantbruket eller djurhållning är det djur, foder och gödsel som luktar. Framförallt är det gödsel och ventilationslukt från stallar som kan orsaka obehag.

Justerare:	Utdragsbestyrkande:
------------	---------------------

MHN § 62 fortsättning

Risker för allergenspridning

Framförallt har forskning fokuserat på allergenspridning från häst. Enligt Boverket har antalet hästar haft en explosionsartad utveckling. Sverige är idag det hästtätaste landet i Europa med sina 39 hästar/1000 invånare. Ridning är en växande folksport och näst efter fotbollen den största ungdomssporten i landet. Det har bl. a medfört att hästhållningen har flytta in till tätortsnära områden.

Forskningen visar att höga koncentrationer hästallergen uppmätts i nära anslutning till stall men man kunde konstatera att halterna sjönk snabbt med avståndet.

Efter 50 – 100 m från källan var halterna väldigt låga eller under detektionsgräns.

Spridningen påverkas av de lokala förhållandena exempelvis vegetation och förhärskande vindriktning.

Tilläggs bör att en väsentlig spridningsväg för hästallergen är genom personer som i sin tur har kontakt med häst. Spridningen är alltså inte beroende av bostadens placering i förhållande till hästarna.

Karaktär på området

Varje bedömning om avstånd mellan djurhållning och bostäder bör utgå från det enskilda fallet men det är rimligt att skilja mellan olika bebyggelsemiljöer, tätortsnära respektive landsbygdsmiljöer. Känsliga miljöer som skolor, förskolor och äldreboende eller liknande inrättningar kräver särskild hänsyn. Förhållanden som utgör oacceptabla olägenheter i en miljö kan ibland betraktas som acceptabla i en annan, beroende på områdets karaktär.

Verksamhetens omfattning och art

Generellt kan sägas att ju fler djur det finns på en begränsad yta desto större påverkan på omgivningen. Skötsel av jordbruk kräver idag stora maskiner och fordon och är ofta förknippade med en stor djurhållning som kräver rasthagar, betesmarker, förvaringsutrymmen för foder och gödselanläggningar. Platser där djuren befinner sig varaktigt såsom rasthagar och vid utfodringsplatser kan påverka omgivningen i form av lukt, allergi och risk för påverkan på grundvattnet. Brukning av åker innebär att det vanligtvis sprids gödsel- och växtskyddsmedel vilket också kan påverka omgivningen i form av lukt, buller och risk för grundvattenpåverkan.

MHN § 62 fortsättning

Med tanke på Gotlands sprickiga berggrund bör särskild hänsyn tas till placering av nya vattentäkter i förhållande till brukad åker.

Att sprida gödsel- och växtskyddsmedel är reglerat i lagstiftning och tillstånd, vilket innebär att lantbrukarna måste tillämpa spridningsfria zoner mot skyddsvärda objekt såsom vattentäkter. Att ta hänsyn till nya vattentäkters placeringar kan därmed minska restriktioner på lantbruket.

Förhållanden

Avståndet mellan djurhållning och bebyggelse påverkar risken för störning på omgivningen. Bebyggelse som befinner sig i förhärskande vindriktning från djurhållningen riskerar att störas mer av verksamheten.

Barriärer så som vegetation (buskage, skogspartier m m) utgör skydd för störningar. Vilket även topografin kan göra, ligger djurhållningen lägre än bebyggelse minskar risken för störning.

Framtid och helhet

Boverket understryker i deras vägledning för planering för och invid djurhållning att man alltid bör utreda helheten för att tillgodose både djurhållningens och grannars behov. I bedömningen bör man beakta den förväntade utvecklingen för både bebyggelsen i området men också för företaget.

Justerare:	Utdragsbestyrkande:
------------	---------------------